

І.І. Погорська

*доктор політичних наук,
провідний науковий співробітник Інституту світової
економіки і міжнародних відносин НАН України*

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕОРЕТИЧНОГО ВИМІРУ
МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУВАННЯ В
ДОСЛІДЖЕННІ ПРОБЛЕМАТИКИ СУЧАСНИХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ**

У статті досліджуються сучасні теоретичні підходи західних шкіл політичної науки щодо глобально-політичної дії акторів у контексті комплексності аналітичної концептуалізації міжнародно-політичного виміру світових взаємодій.

Ключові слова: теорія, глобально-політична дія, міжнародні відносини.

Тривалий час відносини між державами та зовнішня політика були предметом дослідження різних суспільних наук, насамперед історії, права й економіки. Лише середина 20 століття означила впевнене поєднання цих напрямків знань із соціологією та політичною наукою, що дозволило зафіксувати єдиний зв'язний комплекс дослідницьких підходів до аналізування міжнародно-політичної проблематики. Тим не менш, статус теорії міжнародних відносин як окремої дослідницької території з власними специфічними парадигмами й методами, ефективними в поясненні міжнародно-політичної дійсності, лишається дискусійним. Глобальний інтервенціонізм великих держав та транснаціональних акторів стимулює дискурс у доволі специфічному його розрізі – виясняючи, у якому ступені дії міжнародних акторів корелюють з теоретично ефективними шляхами додання негативних викликів світового розвитку.

Міжнародні взаємодії віддзеркалюються в особливому способі мислення щодо ведення міжнародних справ, домінуючому дипломатичному та нормативному дискурсі, світовій політичній

практиці. Теорія, завдяки власним експлікативним парадигмам, допомагає керувати зовнішньою політикою, бо володіє секретом моделізації політичної практики. Проте доволі часто міжнародно-політичний простір виглядає радше полем вираження та реалізації політичних ідей, аніж демонстрацією сутності окремої науки, здатної перейти від емпіричного огляду регулятивних повторів до надання ефективних програм дії. Усе це спричинює константну увагу науковців до даної тематики й зумовлює високий ступінь її актуальності.

Метою статті є комплексне дослідження особливостей і потенціалу сучасних теоретичних підходів політичної науки до аналізування глобально-політичної дії акторів у контексті проблематики міжнародно-політичного виміру світових взаємодій. Робота продовжує розробку автором відповідної дослідницької проблематики. Як методологічна підвалина використані можливості системної, загальноаналітичної та компаративної методологій.

На сучасному історичному етапі домінує низка напрямків, розуміння яких є, на нашу думку, корисним з позицій дослідження прикладних вимірів глобальних взаємодій. Історико – компаративний, де на основі еволюції державних систем і розвитку міжнародної спільноти визначається тип міжнародного порядку та типи відносин як витoki глобальності; соціологічно–нормативістський, спрямований на дослідження правил та інституцій, реальних норм влади та інтереси, особливості сингулярної дії в поєднанні мотивацій, інтенцій, дипломатичної мови та власне дії; праксеологічний – найбільше спрямований на визначення того, що має бути зроблено, включаючи вибір способів дії та вибір між різними моральними цінностями.

Слід зазначити, що дистанції теоретичних парадигм у науці про міжнародні відносини не є критично великими. Домінована американською школою сучасна теорія міжнародних відносин відбиває потужність академічних досліджень у широті охоплення проблематики, однак у самих Штатах – із сильною рефлексією на ідеологічні вподобання американського істеблішменту [1, с. 7–24]. Нова фаза мондіалізації, нові полюси зростання в мережах

Ефективність теоретичного виміру міжнародно-політичного аналізування в дослідженні проблематики сучасних глобальних взаємодій

взаємозалежності, взаємодія на планетарному рівні не лише держав і соціальних груп, але й індивідів потребує регуляції якісно нових політичних і нормативних аспектів транснаціональних потоків та режимів кооперації. Складність і комплексність цілей зовнішньої політики, нові стратегічні виклики зобов'язують держави брати участь у міжнародних регулятивних механізмах. Іноді й делегувати частину повноважень. При цьому актори зовнішньої політики вписані у переговорні «ланцюги» міжнародного діалогу, формуючи особливі транснаціональні мережі. Ясно, що й інші важливі актори, окрім держави, повинні бути ідентифіковані як активні міжнародно-політичні одиниці і їх треба взяти до уваги. Більшість розвідок останніх десятиліть присвячена спробам американської політології міжнародних відносин та споріднених дисциплін вписати нові реалії світового розвитку в бачення міжнародної системи, поліпшити експлікативні можливості традиційних парадигм.

Так, зокрема, за позицією К. Уолца, теорія міжнародних відносин повинна походити від урахування світової цілісності, а головним виміром досліджень, на відміну від класичної реалістської традиції, повинна стати глобальна система. При цьому принципове функціональне навантаження покладене на структуру взаємодій елементів, визначення якої й дозволяє дослідити поведінку актора завдяки діям останнього в межах певних правил. Структура дозволяє визначити та навіть передбачити лінію поведінки актора, навіть якщо вона входить у суперечність із суспільними інтересами [2, с. 3–6]. Представники неомарксизму в основу бачення світової цілісності покладають спосіб виробництва, що характеризує глобальну імперію. Наприклад, І. Валлерстайн пропонує надати центральні позиції в системному аналізуванні глобального виміру міжнародних взаємодій світовій економіці [3, Сн. 2]. Тоді як світова політика логічно представлена як процес боротьби між центром і периферією. Сполучені Штати, разом з провідними розвинутими державами, спрямовують зусилля на підтримання автентичної їм моделі розвитку. Проте інші актори світ-системної взаємодії спрямовують зусилля на її зміну. Таким чином світова політика, насамперед, стає полем прийняття

зовнішньополітичних рішень і реалізації відповідних дій. Походячи з даних позицій, І. Валерстайн та Р. Кокс стверджують, що головний вектор змін визначається формуванням глобальної світ-системи, структурними ланцюгами якої є великі групи держав. В основу перетворень тут покладено економічні процеси, які посилюють нерівність між акторами міжнародної системи [4, Сh. 1–2]. Останній момент і змушує теоретиків моделювати міжнародну систему за концептуальною схемою „світовий центр – світова периферія”. Транснаціоналісти, у свою чергу, наголошуючи на зміні складу акторів міжнародно-політичних взаємодій, фіксують взаємозалежність між внутрішнім розвитком соціуму і розвитком міжнародної кооперації [5, с. 76–81]. Прихильники інституціонального підходу, продовжуючи традиційне для напрямку акцентування на загальнолюдських цінностях і глобальних проблемах, „любляють” повернення американського керівництва до активної участі у спільних механізмах, утілених у функціонуванні міжнародних інституцій. За даного концептуального бачення актори глобальної міжнародної спільноти лишаються суверенними політичними одиницями при одночасному включенні до систем глобальної регуляції.

Європейські теоретики, на відміну від своїх американських колег, традиційно намагаються зберегти рефлексію на істину. Європейці наголошують на факторі відмінності держав, на варіативності умов дії, а відтак й на різниці між політикою потуги в середовищі, де домінує конкурентність одиниць і суперечність у діях потуги, яка має монополію. Наголошуючи на системах і їх детермінуючих силах через відносини одиниць, які у своїх конституюючих елементах є сучаснішими за американську практику, європейські дослідники віддають перевагу власному шляху концептуалізації міжнародно-політичної проблематики. Насамперед, концептуальний порядок фіксує відмову вбачати у завоюванні влади сутність будь-якої політики, розділяючи зовнішню і внутрішню політику, а потужність як спосіб і як мету [6, с. 23–25]. Слід зважати, що європейські теоретичні пошуки суттєво позначені впливом соціології міжнародних відносин, де теорія доволі часто відкидає детермінізм і теореми, що

Ефективність теоретичного виміру міжнародно-політичного аналізування в дослідженні проблематики сучасних глобальних взаємодій

намагаються пояснити комплексні феномени через дію лише одного фактора.

Проте американська школа демонструє явну першість в іншому розрізі - у той час коли представники Старого Світу акцентують на специфіці міжнародних відносин, на відмінності зовнішньої політики, американці активно використовують концепти, які є прикладними й для інших сфер соціальної взаємодії. Американці потужні саме в тісному зв'язку з практикою, тож є логічним, що головним суб'єктом світової політики для них є власна державна потуга з позицій ефективності функціонування. Особливого значення набуває аналіз практичних вимірів і змінних форм особливого типу дії людини – дії як представника дипломатико-стратегічної одиниці на міжнародній арені. Закони й параметри цієї дії й стали предметом фундаментальних досліджень американської зовнішньої політики.

На суті політичних процесів у глобальних перетвореннях першими зауважили неоліберали. Провідний представник даного напрямку Дж. Розенау зафіксував: світовому історичному розвитку притаманні структурні зміни, що посилюють взаємозалежність і сприяють появі нових недержавних суб'єктів. Як результат - в одному світі політики де-факто сформовані два світи [7, Сh. 1]. Дж. Най та Р. Кеохейн, аналізуючи зв'язки, що утворюються в процесі міжнародних інтеракцій означили можливість формування міжнародних коаліцій поза контролем державних органів [4, с. 237]. Проте представники критичного підходу до американського унілатералізму не заперечують цілісність світової політичної системи [8, с. 22]. Деякі автори намагаються мінімізувати структурні зміни, рефлектуючи на історичні шляхи капіталістичної системи. Інші, реагуючи на все меншу чіткість кордонів міжнародної політики, демонструють радикальний розрив з минулим. Підходи, що акцентують на транснаціональній реальності і зростанні взаємозалежності мають тенденцію показати державним менеджерам реальність мінімізації ролі держави. А відтак -й окреслити нові обрії зовнішньої політики та нові дієві контактні механізми.

Свого часу ще Р. Арон зазначив: „Теорія міжнародних відносин навіть абстрактно не припускає дискримінацію між ендогенними та екзогенними перемінними ” [9, с. 371]. Ведення зовнішньої політики держави визначається не лише співвідношеннями сили, але й природою режимів та ідеологією. Зростання активізму некласичних акторів посилило спроби споріднених напрямків дисципліни про міжнародні відносини вписати розмаїття діючих системних одиниць у традиційне бачення міжнародної системи. Тут передують представники транснаціоналізму, які покликані полпшити експлікативні можливості парадигм реалістів і неореалістів [10, с. 3–28]. Транснаціоналісти критично підкреслюють - реалізм відкидає всесвітню гармонію інтересів у сенсі політики та економіки, залишаючи можливість для соціальної регуляції механіці ринкової економіці. Разом з тим, в аналізуванні на рівні державної політики останні (як, зокрема, Моргентау) вже на початку передбачають анархічність міжнародної спільноти. У песимістичному погляді на людську природу сила вбачається єдиним способом захисту власних інтересів. Тож в імплікації на рівень державного бачення рівність позицій поступається ієрархії потуг. На відміну від своїх опонентів, транснаціоналісти визнають множину акторів і міжнародних організацій, взаємозалежність внутрішнього і зовнішнього середовища, демонструючи функціоналізм підходів щодо визначення національних інтересів і варіативність останніх [11, с. 72– 78].

Практична необхідність реагування на виклики глобального середовища, що мають соціоекономічну детермінанту, призводить до фактичного поєднання теоретико - концептуальних і методологічних арсеналів економічної науки та політичного реалізму. Уявляючи бачення світової еволюції як комплексного процесу без початку і кінця, конструктивістське трактування реальності дозволяє чіткіше враховувати дію низки соціальних феноменів сучасної міжнародно-політичної практики. Конструктивізм, власне як науково-аналітичний підхід, звертається до міжсуб’єктивних символічних конструкцій, де найважливішими поняттями теоретичного оперування стають соціальна структура та

Ефективність теоретичного виміру міжнародно-політичного аналізування в дослідженні проблематики сучасних глобальних взаємодій

світова взаємодія ідентичностей, принаймні теоретично конститується світовий уряд і декларується міжнародна солідарність. Отже, де-факто виявляє позиції схожі радше з марксистським тлумаченням глобальної політичної реальності, ніж з традиційним американським реалізмом. Хоча етатизм ніколи не втрачав популярності, розвиток альтернативної плюралістичної позиції також не можна не помічати. Так, зокрема, вельми популярною в сучасному науковому дискурсі є позиція Е. Моравчика, за якої визнання раціонального індивіда як первинного актора міжнародних відносин принципове [12; с. 3–14].

Остання позиція не менш актуальна й для дослідників економічного складника зовнішньої політики. Розробки Сюзан Стрендж дозволили зафіксувати два провідні виміри зовнішньої дії – міжнародну політичну економіку і міжнародну безпеку [13, с. 16–30]. Акцентуючи на ролі соціальних факторів трансформації міжнародної економіки у зв'язку з глобальною політикою і проблемами глобального управління, прихильники даної позиції визнають факт структуризації світового простору через ансамбль соціальних взаємодій. При цьому слід враховувати, що вплив субстанційної диверсифікації на розвиток науки про міжнародні відносини є дуальним. Свідченням цього можна вважати посилення руху до глобальних студій як підрозділом політичної науки з посиленим арсеналом соціології [14, Ch. 2–3]. Дані трансформації потребують більшої епістемологічної та методологічної ясності і становлять важливий вимір розвитку теорії міжнародних відносин.

Європейці чіткіше слідують тенденції поширення форми й техніки пізнання конструктивізму в міжнародно-політичних розвідках. Так, англійська школа політичних наук, наслідуючи теоретичні надбання Х. Булла, доводить можливість виникнення світової спільноти як основи міжнародних інститутів у будь-якій групі держав. Такі інститути визначені як „кластери соціальних правил, установлень та норм поведінки” [15, с. 6–7]. Зі свого боку, ліберальні інституціоналісти в Штатах наполягають, що в сучасному світі є більше можливостей для співпраці і міжнародно-політична стабільність досягається саме за стану комплексної взаємозалежності. З опорою на теорію раціональної поведінки,

згідно з якою актори є раціональними суб'єктами, що діють з врахуванням ризиків невизначеності, а існування інститутів полегшує системи вибору, означений підхід передбачає спілкування та простори взаємодій [16, с. 226–254]. Перевагу співпраці над політикою односторонньої дії доволі впевнено доводять такі винаходи як теорія ігор і теорія розсіяної залежності. Їх прихильники демонструють, що вибір на користь інститутів послаблює анархічність міжнародної системи [17, Ch. 3].

Важливим кроком іституціоналістів стало надання нового визначення, а відтак і трактування інститутам в сфері безпеки – як системи взаємопов'язаних правил, розрахованих на довгострокову перспективу в організаціях з транскордонною відповідальністю [18, с. 7–28]. За даного підходу, функціонування міжнародної системи здійснюється в межах інституцій і режимів, створених за підтримки обмеженої кількості держав, а співпраця останніх є гарантією світового порядку. Такі автори, як Р. Кеохейн цілком праві, підкреслюючи важливість урахування в даному контексті фактора розмаїття країн і міжнародних режимів. Держави та режими має сенс розглядати й як такі, що мають власну специфіку, яка не зводиться до дії соціоекономічно обумовлених факторів. Урахування даного моменту веде до визнання специфіки державних систем і міжнародних організацій, яке притаманне соціальній теорії. Дана аргументація доводить нагальність висновку А. Венда про необхідність соціальної теорії міжнародних відносин [10, с. 208–209].

На нашу думку, суттєву користь у дослідженні діалектики спільного і відмінного, насамперед контексті поширення глобалізаційних процесів, приносить порівняльна політологія. Незважаючи на відсутність в межах даного напрямку єдиної парадигми, дискурсом між вибором на користь раціонального чи плюралістичного підходу, роботи його представників демонструє оригінальне та доволі ефективне співвідношення теоретичного та емпіричного складовника. Цей елемент дозволяє надавати дані як для створення власне теоретичного знання, так й оцінок останнього. Хоча значна кількість компаративістів зберігають тенденцію представляти як аналітичну одиницю країну, при

Ефективність теоретичного виміру міжнародно-політичного аналізування в дослідженні проблематики сучасних глобальних взаємодій

користуванні можливостями формалізації не розділяють на окремі аналітичні кроки теоретичне творення й емпіричний аналіз. Проте „якісні” пропонують ширший тип даних, а відтак – і ширші можливості отримання завдяки прогнозам варіантів альтернатив. Саме за такої ситуації можливим стає верифікація гіпотез щодо причинних механізмів процесів і подій. Кількісні дослідження більше спрямовані на використання даних індивідуального рівня, що ускладнює прогнозування при множині акторів і прийняття рішень колективними гравцями. Даний факт був зафіксований А. Лейпхардом: якісні дослідники можуть аналізувати „всередині випадку” [19, с. 32–33]. Саме якісні відходять від класичного розуміння аналітичної одиниці використовуючи доволі ефективні моделі. Так, зокрема Х. Уїарда визначив такі: девелопменталізм, корпоративізм і теорія залежності [20; с. 24–26]. Моделі, дещо спрощуючи реальність через поділ на чіткі складники, допомагають зрозуміти складні процеси. Позитив їхнього використання у порівнянні політичних систем полягає в організації, виділенні й побудові логічних зв’язків, включенні множини явищ у широкий глобальний контекст із урахуванням перспективи, посиленні чіткості аналітичного бачення в складних випадках.

Референції щодо внутрішньої політики можуть бути успішно систематизовані через аналіз взаємовпливів внутрішньої і зовнішніх політик. Насамперед шляхом аналізу релевантних наслідків дій міжнародних організацій та режимів щодо модифікацій внутрішньої політики. Європейські теоретики чітко означили факт перебудови інтересів поміж акторів, які беруть участь у міжнародних режимах. Деякі американські дослідники стверджують, що можливо „найважливішим шляхом, яким інституції можуть змінювати преференції є через внутрішні політики”. У подібних розвідках феноменологічного характеру доводиться принципове положення про те, що когнітивні фактори впливають на поведінку держав. Останнє визнається навіть представниками раціоналістичного погляду на систему еволюцію [17, с. 251– 264].

Разом з тим відчутним лишається брак досліджень, які б враховували важливість ідеаціонального, впливів чи шляхів

уведення останнього до аналізування. З даних позицій ефективність виявляє використання моделей на кшталт моделі Р. Путнама, а саме моделі дворівневої гри, де кожен державний діяч повинен рухатися поміж міжнародних і внутрішніх полів з метою перемоги на обох в рамках однієї гри. З даних позицій слід зазначити й успішність розвитку порівняно нових напрямків – передусім соціологічних аспектів дії та взаємодії інститутів та режимів. Так, наприклад, окремі фахівці визначають останні як набір правил, що визначають способи здійснення відносин співробітництва і конкуренції між державами. Інститути – як правила навколо структуризації очікувань акторів [21, с. 65–78], [22, с. 267–330]. Потенціал неklasичних теорій може створити конкуренцію базовим положенням американського реалізму і в найважливішому вимірі міжнародно-політичного аналізування – нормативному.

Так, зокрема, активним пошуком альтернативи державного примусу та анархії займаються представники комунітаристського напрямку теорії міжнародних відносин. Вони виступають за формування нової соціальної організації, нового розуміння колективного блага, що відкриває шлях до встановлення справедливості „засобами неформального контролю що не є насильницьким актом ” [23, с. 31]. Тобто пропонують шлях ретельно обраного балансу між автономією особистості та суспільним порядком. При цьому важливо зазначити, що такий баланс виникає на основі морального консенсусу. У своїй відомій праці „Від імперії до спільноти” А. Етціоні доводить, що головна проблема сучасного світу полягає в нерівності розподілу матеріальних благ та здобутків прогресу, нерозв’язаності соціальних проблем [23, с. 215-216].

Принциповою для різних авторів є цінність міжнародного права та мультилатералізму у визначенні конституційної структури міжнародної спільноти. При цьому принципова увага надається концепту конституціональних структур, поданого як зв’язувальний ансамбль міжсуб’єктивних переконань і норм. Останні, у свою чергу, мають подвійний вплив: на визначення того, що конституює легітимний актор, наділяючи його всіма правами та привілеями, і на визначення базових параметрів державної дії. На нашу думку, з

Ефективність теоретичного виміру міжнародно-політичного аналізування в дослідженні проблематики сучасних глобальних взаємодій

позицій онтології ці понятійні структури є глибшими за фундаментальні інституції, створені для проблем колективної дії. Сучасні теоретики намагаються через поєднання історичного й інституціонального аналізу сприяти ефективному дискурсу щодо нормативності як важливого елементу взаємодії між спільнотами, відповідним чином і щодо ролі моралі в міжнародній практиці. Так, зокрема Роберт Джексон, розглянувши практичну нормативну дилему, дійшов висновку, що нормативність є частиною повсякденного спілкування міжнародної спільноти [24]. Даний момент дозволяє виявити наявність „моральної мови” у міжнародній політичній практиці, найчастіше віддзеркаленої у глобальних медіа і текстах міжнародних угод. Це, у свою чергу, допомагає зрозуміти, наскільки важливими є нормативні впливи, які походять від позицій політичних менеджерів. Тож етичний вимір практики постає як фундаментальна проблема міжнародних відносин.

Отже, слід зафіксувати: тенденція розглядати есе реалістів і лібералів як метатеорії спостерігається у представників різних напрямків досліджень світу міжнародних відносин. Дослідження проблематики глобалізму тут не є винятком. Разом з тим, вплив глобалізаційної детермінанти світового розвитку стимулює залучення потенціалу низки теоретико-концептуальних розробок, які належать суміжним дисциплінам, проте відчутно полегшують аналізування практико-прикладних вимірів міжнародних взаємодій. Останній елемент суттєво розширює дослідницький інструментарій класичних підходів, посилюючи можливості дискурсу щодо багатовимірності зовнішньої дії держави. Тож потужні зусилля дослідників міжнародних відносин спрямованні на представлення найкращого знання історичної ситуації, результативності використання нового епістемологічного інструментарію в оцінках сучасного світу та прогнозування його майбутнього.

Література

1. Waltz K. N. Theory of World Politics / Waltz K. – N.Y.: WGB/Mac-Graw-Hill, 1979. – 250 p.
2. Wallersteine I. Comprendre le monde. Introduction a l'analyse des system-monde / Wallersrteine I. – P. : La Decouvert, 2006. – 176 p.
3. Cox R.W. Production, Power and World Order Social Forces in The Making of History / Cox R.W. – N.Y. : Columbia University Press, 1987. – 463 p.
4. Keohane R. Power and interdependence / Keohane R. N., Nye J. – N.Y. : Westly Longman, 2001. – 213 p.
5. Martres J.-L. De la necesite d une theorie des relations internationaux / J.-L. Martres // AFRI. – 2003. – Vol. IV. – P. 19 – 41.
6. Doyle M. The Phucydidean Power Realism / M. Doyle // Journal of International Studis. – 1990. – V.1, № 16. – P. 223 – 238.
7. Rosenau J.N. Along the Domestic-Foreign Frontier: Exploring Governance in a Turbulent World / Rosenau J.N. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 467 p.
8. Waltz K. L. Realist Theory Thought and Neorealist Theory / K. L. Waltz // Journal of International Affairs. – 1990. – №44. – P.21–37.
9. Hoffmann S. Raymon Aron et la theorie de relation intenationale / S. Hoffmann // Politique etrangere. – 2006. – №4. – P. 723–734.
10. Wend A. Constructing International Politics / A. Wend // International Security. – V.20. – № 1. – P. 72–78.
11. Barrea J. Théories des Relations internationaux. De l'idealism a la grande strategie /Barrea J. - Erasme, Louvene la Neve, 2005. - 325 p
12. Moravcsik A. Liberalism and International Relation Theory [Електронний ресурс] / Moravcsik A. – Harvard University, University of Chicago Paper № 92. – Harvard: CES/Harvard University. – 53 p. – Режим доступу: http://www.princeton.edu/~amoravcs/library/liberalism_working.pdf
13. Strange S. The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy / Strange S. – Cambridge: Cambridge University Press, – 1996. – 239 p.
14. Smouts M.-C. Le retournement du monde, sociologie de la scène internationale / Smouts M.-C. – P. : Press de Science Po, 1992. – 341 p.

15. Mearsheimer J.J. The false promise of international institutions / J.J. Mearsheimer // *International Security*. – 1994/95. – V.19, №3 – P. 5– 49.
16. Axelrod S.I. Achieving Cooperation Under Anarchy: Strategies and Institutions / S.I. Axelrod, R. N. Keohane // *World Politics*. – 1985. – №38. – P. 226 –254.
17. Axelrod R. Donnant – Donnant: Theorie du comportement cooperative / Axelrod R. – P. : Autrement, 1992. – 264 p.
18. Bailin A. From Traditional to Institutional Hegemony / A. Bailin // *G 8 Governance*. – 2001. – February. – №16. – 30 p.
19. Mahoney J. Debating the State of Comparative Politics. Views from qualitative research / J. Mahoney // *Comparative Politics*. – 2007. – V.40, №1. – P. 32 – 38.
20. Wiarda H. What is Comparative Politics / *Comparative Politics in political Science*. Т.1. – L., N.Y. : Roytlege, 2005. – P. 24-26.
21. Putnam R.D. Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games / R.D. Putnam // *International Organizations*. – 1988. – V.42, №1. – P. 427 – 460.
22. Levy M. The Study of International Regimes / M. Levy, O.R. Young, M. Zurn // *European Journal of International Relations*. – 1995. – №3. – P. 267 – 330.
23. Этнициони А. От империи к сообществу: новый подход к международным отношениям / А. Этнициони [пер. с англ. В.Л. Иноземцева] – М. : Издательский центр «Ладомир», 2004. – 384 с.
24. Jackson R. The Global covenant Human Conduct in a world of States / Jackson R. – Oxford: Oxford University Press, 2000. – 480 p.

The most general objective of this paper is investigating the theoretical approaches of political science's western schools to actor's global-political action in the complexity of analytical conceptualization's international-political dimension of world interaction.

Key words: theory, global-political action, international relations.

В роботі досліджуються теоретичні підходи західних шкіл політичної науки в отношении глобально-політичного діяння акторів в контексті комплексності аналітичної концептуалізації міжнародно-політичного вимірювання світових взаємодіянь.

Ключеві слова: теорія, глобально-політичне діяння, міжнародні відносини.